

TÍTULO SUPERIOR EN CONSERVACIÓN E RESTAURACIÓN DE BENS CULTURAIS

Escola Superior de Conservación e Restauración de BBCC de Galicia

Práctica de conservación activa dos bens escultóricos I

Departamento: Conservación e restauración de escultura

Obrigatoria da especialidade	Curso: 3º escultura	1º Cuadrimestre	11 ECTS
------------------------------	---------------------	-----------------	---------

Práctica

Profesor: Alberto Conde Álvarez
albertoconde@edu.xunta.es

Horario: 12 horas semanais

DESCRIPCIÓN DA MATERIA

Aplicación dos sistemas e técnicas de intervención para a conservación e restauración dos bens escultóricos. Execución dos tratamentos de conservación e restauración propios, mediante obra real. Elaboración de informes.

COMPETENCIAS TRANSVERSAIS

T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.
T2	Recoller información significativa, analizala, sintetizala e xestionala adecuadamente.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T9	Integrarse adecuadamente equipos multidisciplinares e en contextos culturais diversos.
T13	Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.

COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN

X2	Coñecer e identificar a composición material do ben cultural e os procedementos e técnicas empregados na súa elaboración.
X4	Determinar os exames ou análises precisos para avaliar os seus resultados.
X5	Determinar os criterios de intervención e decidir o tratamento de conservación máis axeitado.
X7	Deseñar sistemas e tratamentos de conservación e restauración.
X11	Acadar a capacidade de colaborar e traballar en equipo con outros profesionais.
X15	Coñecer os riscos laborais e as medidas e normas de seguridade e saúde, e a súa aplicación para o restaurador, os bens culturais e o medio.
X16	Usar os medios e recursos ao seu alcance con responsabilidade cara ao patrimonio cultural e medioambiental.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE DE ESCULTURA

EE1	Diagnosticar as alteracións dos bens escultóricos e dos seus materiais constitutivos mediante o seu exame, identificación, análise e valoración.
EE2	Decidir e executar os tratamentos máis adecuados a cada caso, poñendo en práctica os coñecementos, os criterios, os procedementos técnicos e as habilidades e destrezas adquiridas.
EE4	Planificar, documentar e facer o seguimento do proceso de conservación e restauración dos bens escultóricos, aplicando a metodoloxía de traballo pertinente.
EE5	Establecer un diálogo interdisciplinario con outros profesionais relacionados co ámbito do patrimonio cultural, especialmente no concernente aos bens escultóricos.
EE 8	Realizar unha análise crítica da metodoloxía, os tratamentos e os materiais empregados e avaliar a eficacia da intervención realizada.
EE10	Utilizar os recursos que as novas tecnoloxías facilitan para o desenvolvemento do exercicio profesional.

UNIDADES DIDÁCTICAS

Unidade	% no total da materia
Determinación dos materiais e estrutura das obras	5%
Determinación das alteracións da obra	10%
Tratamento de protección e/ou limpeza superficial	10%
Tratamento de desinsectación	10%
Tratamento de consolidación/reintegración máterica da madeira	20%
Tratamento de fixado da policromía	15%
Tratamento específico de limpeza e alixeiramento de verniz.	15%
Tratamento de reintegración cromática	5%
Tratamento de protección	5%
Realización de informes	5%

PLANIFICACIÓN DOCENTE

Metodoloxías	Horas aula	Horas fóra	Total
Actividades introdutorias	1		1
Prácticas de laboratorio	200		200
Resolución de problemas e/ou exercicios.	7	20	27
Estudo de casos	8	10	18
Traballos tutelados		29	29
Total	216	59	275

METODOLOXÍA DOCENTE

Metodoloxía	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a presentar a materia e tomar contacto co alumnado
Prácticas de laboratorio	Traballo individual ou en grupo baixo a supervisión do profesor. O estudante, mediante un exercicio de integración e síntese, terá que por en prácticas os coñecementos e competencias adquiridas noutras materias.
Resolución de problemas e/ou exercicios.	O profesor entregará o alumnado diversas pezas para a realización de diagnose e propostas de tratamento.
Estudo de casos	O estudante, de maneira individual ou en grupo, analizará diversas intervencións opinando ou realizando propostas alternativas.
Traballos tutelados	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elaborará os informes das pezas tratadas.

SISTEMAS DE AVALIACIÓN

Método	Criterios	% avaliación
Resolución de problemas e/ou exercicios	Aplicación dos coñecementos adquiridos. Corrección no desenvolvemento do exercicio.	15 %
Traballos tutelados	Rigor técnico nas propostas de intervención e tratamentos realizados nas obras reais do taller, e asimilación e capacidade de aplicación de conceptos teóricos. Corrección na escrita e claridade na exposición do informe e concordancia entre o informe escrito e o traballo efectuado no propio taller.	10 %
Estudo de casos	Aplicación dos coñecementos adquiridos e corrección nos procedementos alternativos de intervención. Capacidade de participación.	5%
Observación sistemática	Asimilación e aplicación dos coñecementos adquiridos. Calidade no traballo.	50 %
	Responsabilidade no traballo. Capacidade de organización	20%
Total		100 %

OUTROS COMENTARIOS A AVALIACIÓN E MEDIDAS DE RECUPERACIÓN

- Dado o carácter práctico da materia, a asistencia é necesariamente obrigatoria.
- A non asistencia ás clases implicará a imposibilidade do desenvolvemento correcto da materia, repercutindo necesariamente na cualificación e na perda da avaliación que se realiza de modo continuo ao longo do curso.
- Avaliarase así, de forma continuada, o progreso no proceso de aprendizaxe, incluíndo este proceso todos os resultados acadados no traballo de clase (realización de todas as prácticas, exercicios ou traballos dentro do calendario e prazos estipulados), e nos exames propostos ao longo do curso.
- Ao rematar o curso, na convocatoria ordinaria, realizarase un exame final que servirá de recuperación parcial/total segundo as partes non superadas.

- A avaliación ordinaria poderá incluír a realización de probas específicas finais, ademais das probas e procedementos recollidos dentro da aplicación da avaliación continua.
- Os alumnos que acumulen un número de faltas superior ao 25% do total, ou que non teñan entregado no prazo estipulado os traballos requiridos, non serán avaliados en convocatoria ordinaria e disporán só da extraordinaria para superar a materia.
- No caso de perda de avaliación na convocatoria ordinaria por causas xustificadas, o departamento poderá establecer, unha vez estudado o caso, a posibilidade de probas alternativas.
- Os alumnos que non a superaran a convocatoria ordinaria ou que perderan a posibilidade de presentarse a esta polas causas anteriormente descritas, terán sempre a posibilidade de presentarse á convocatoria extraordinaria .
- De cara á avaliación extraordinaria o alumno terá que realizar unha proba escrita sobre diagnose e/ou proposta de tratamento dunha ou varias pezas, para avaliar o seu grao de competencia e, unha vez superada esta, unha proba práctica da materia.

ATENCIÓN PERSONALIZADA

Ofreceráse atención personalizada ao alumnado durante todo o curso a través de titorías docentes, no horario específico establecido para esta finalidade.

BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA

- CELLINI, B. 1989. *Tratados de orfebrería, escultura, dibujo y arquitectura*. Madrid, Akal.
- CENNINI, C.. 1988. *El libro del arte*. Madrid, Akal (1º ed. 1982).
- EDLIN, H. L. 1994. *WHAT WOOD IS THAT?: A MANUAL OF WOOD IDENTIFICATION*. AMMANFORD, STOBART DAVIS LTD.
- HERRANZ, E. 1959. *EL ARTE DE DORAR TALLAS Y MADERA EN GENERAL*. MADRID, ED. DOSSAT.
- HIBY, G. 2008. *Il ciclodecenario nel restauro di dipinte su tela e manufatti policromi*. Padova, Il Prato.
- HORIE, C. V. 1990. *Materials for Conservation. Organic Consolidants, Adhesives and Coatings*. London, Butterworths (ed. or. 1987).
- JOHNSTON, D. 1999. *La madera : clases y características*. Barcelona, Ediciones CEAC.
- LIOTTA, G. 1993. *Gli insetti e i danni del legno: problemi di restauro*. Firenze, Ed. Nardini.
- MARTINEZ, R. P. 2002. *Protección y conservación de la madera*. Tórculo Edicións.
- MAYER, R. 1985. *Materiales y técnicas del arte*. Madrid, Blume.
- NINO RICOI, H. e SILVAR, C. 2001. *Guía das árbores de Galicia*. A Coruña, Baía Edicións, 2001.
- PINNINGER, D. 1994. *Insect Pests in Museums*. London, Archetype Publ.
- RODRIGUEZ BARREAL, J. A. 1998. *Patología de la madera*. Madrid, Fundación Conde del Valle de Salazar y Ed. Mundi-Prensa.
- VILLARQUIDE, A. 1999. *A pintura sobre tea. Historiografía, técnicas e materiais*. A Coruña, Edicións do Castro.
- VILLARQUIDE, A. 2001. *Restauración e Conservación de pintura sobre tea. Alteracións, materiais e tratamentos*. Ourense, Normal Edicións de Arte.